

Охотнікова О.М.

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри конституційного та муніципального права
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Конституція України декларує, що земля є об'єктом права власності українського народу (ст.13). Від імені українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування [1]. Саме тому публічне адміністрування земельними ресурсами в умовах земельної децентралізації дозволяє передбачити та оцінити можливі результати від активізації інвестиційно-інноваційних процесів, виявити фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на реалізацію інвестиційно-інноваційних проєктів, узгодити діяльність органів публічної влади в зазначеній сфері.

Проблемам управління в сфері земельних ресурсів присвячено праці таких науковців: Бутенко Є.В., Гунько Л.А., Дорош Й.М., Ковалів О.І., Котикова О.І., Колганова І.Г., Курильців Р.М., Мельничук О.Ю., Савков П.А, Тихенко Р.В. Але незважаючи на величезну кількість досліджень, при цьому питання публічного адміністрування земельними ресурсами, а саме його організаційно-правовий механізм, залишається не розкритим в повній мірі та таким, що потребує подальшого вивчення та удосконалення в умовах земельної децентралізації.

Слід зазначити, що саме відсутність дієвої системи органів публічної влади щодо управління земельними ресурсами, неузгодженість діяльності місцевих органів влади щодо соціально-економічного розвитку територіальних громад із врахуванням їх інтересів, відсторонення місцевого самоврядування у вирішенні питань у сфері земельних відносин ведуть до неефективного використання земельних ресурсів. І вирішити зазначену проблему

повинна земельна децентралізація. Бо саме в умовах становлення земельної децентралізації відбувається передача землі об'єднаним територіальним громадам. Це стало можливим завдяки впровадженню та удосконаленню механізму управління землями державної й комунальної власності, а також введення системи земельних аукціонів. Раніше громади могли розпоряджатися лише тими ділянками, що є в межах забудови їх населених пунктів, а землею за їх межами розпоряджалася держава. Вони не завжди знали, хто поруч з ними орендує землю і чи платить він податки. Таким чином, громади втрачали чималі кошти, які могли спрямовувати на розвиток своїх територій.

В ході децентралізації органи місцевого самоврядування отримали право самостійно встановлювати розмір земельного податку та мають змогу застосовувати його диференційовано до різних землекористувачів. Крім того, урядовою постановою було встановлено, що розмір плати за оренду земель державної власності не може бути меншим за 8% від їх грошової оцінки. І це також стало джерелом надходжень до місцевих бюджетів. Крім того, важливе нововведення земельної децентралізації – права оренди на земельні ділянки продаються на відкритих аукціонах, що дозволяє місцевій владі прозоро управляти землями та отримувати ринкову ціну за користування угіддями.

Розпорядження Кабінету Міністрів України № 60-р від 31.01.2018, яке дозволило Держгеокадастру розпочати з 1 лютого 2018 року передачу усіх земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності в комунальну власність відповідних об'єднаних територіальних громад, крім тих земельних ділянок, які не можуть бути передані у комунальну. Право управляти земельними ресурсами дало можливість громадам отримати нові можливості розвитку – розвивати місцевий бізнес, залучати інвестиції, створювати нові робочі місця, наповнювати бюджети і отримані кошти вкладати у розбудову і відновлення сіл і містечок.

Ключовими нормативно-правовими актами, що регулюють здійснення децентралізації повноважень, ресурсів та відповідальності під час створення об'єднаних територіальних громад, є

Конституція України, Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеве самоврядування в Україні» та ін. У контексті децентралізації було внесено також зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України.

При цьому залишається не прийнятим законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель», який вкрай необхідно прийняти.

Для вдосконалення публічного адміністрування в зазначеній сфері, яка б визначала основоположні засади функціонування органів публічної влади в умовах земельної децентралізації вкрай необхідно прийняти наступні закони:

1. «Про засади адміністративно-територіального устрою України».
2. «Про зміну меж районів по областях».
3. «Про внесення змін до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування».
4. Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».
5. № 7467 Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури добровільного об'єднання територіальних громад.
7. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку.
9. Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо суб'єктів добровільного об'єднання громад.
11. «Про внесення змін до деяких законів України щодо виборів старост».
12. «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління земельними ресурсами в межах території об'єднаних територі-

альних громад та врегулювання інших питань у сфері земельних відносин»

13. «Про міські агломерації».

14. «Про внесення змін до деяких законів України щодо утворення, реорганізації і ліквідації, найменування і перейменування місцевих державних адміністрацій».

15. «Про порядок утворення, ліквідації районів, встановлення і зміни їхніх меж».

Таким чином, децентралізація має бути завершена шляхом передачі повноважень від органів виконавчої влади державних до адміністрацій громад. А також, постає необхідність в перетворенні обласних державних адміністрацій на префектури. Тож потрібно буде ухвалити і закон «Про префекти».

На разі в європейських країнах виділяють основні моделі місцевого самоврядування, які склалися під час муніципальних реформ, а саме: англосаксонська, континентальна, іберійську, радянську та змішану моделі місцевого самоврядування [2].

При цьому слід вказати на основні ознаки моделей місцевого самоврядування країн, що використовують англосаксонську модель (Великобританія, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія): високий рівень автономії місцевого самоврядування, виборність та контроль з боку населення; відсутність на місцях спеціальних державних уповноважених, на яких покладена функція контролю над органами місцевого самоврядування; відсутність місцевих адміністрацій (органів державної влади на місцях).

Континентальна модель (Франція, Італія, Іспанія, Бельгія, Нідерланди, Польща, Болгарія) включає поєднання прямого державного управління і місцевого самоврядування; певну ієрархію системи управління, в якій місцеве самоврядування є ланкою в порівнянні з державною владою; обмежену автономію місцевого самоврядування, наявність на місцях спеціальних державних уповноважених, які контролюють органи місцевого самоврядування [3]. В Іберійській моделі (Бразилія, іспаномовні країни латинської Америки) населення обирає раду і основну посадову особу даної адміністративно – територіальної одиниці, іноді обирають колегію посадових осіб. У деяких країнах головна

посадова особа обирається не населенням, а радою, де присутня ієрархічна підпорядкованість усіх її елементів, відсутність будь-якої самостійності місцевих рад, виборність на безальтернативній основі. У змішаній моделі (Німеччина, Австрія, Австралія, Японія, Росія) у деяких ланках місцевого самоврядування виборний орган може бути і ланкою муніципального управління, і представником державної адміністрації [4].

Таким чином, зарубіжний досвід свідчить про значущість публічного адміністрування земельними ресурсами в умовах земельної децентралізації для країн, які перебувають у стадії глибинних змін у системі регулювання суспільних відносин. При цьому слід зазначити, що для України земельна децентралізація є дієвим способом зміни суспільства і має значний потенціал та перспективи для місцевого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. С. 141.
2. Дробот І.О. Реформування систем місцевого управління: зарубіжний досвід /за редакцією І.В. Шуляр. Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2016. № 1. С. 42–51. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/vanp_2016_1_7.pdf
3. Роман В. Моделі децентралізації влади країн Європейського Союзу /за редакцією. Науковий вісник. Київ. 2013. № 1. С. 30–36. URL: <http://vivacademy.com/visnik12/fail/Roman.pdf>.
4. Наконечний В.В. Основні світові моделі місцевого самоврядування: порівняльний аналіз. Теорія та практика державного управління. Київ. 2014. № 1 С. 1–6. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/5/03.pdf>.